

Forskningsbiblioteket

Mer om litteratur, publisering og forskningsinfrastruktur

20. mars 2023 AV MARIANNENT

Kunnskapsoversikt: Ulike veier til målet

Det forskes og publiseres som aldri før, og antall forskningspublikasjoner ser ut til å øke for hvert år som går. Med dette øker også behovet for å skape oversikt, og det er her kunnskapsoversikter kommer inn i bildet. De kalles ved ulike navn: review, oversiktsartikkel, litteraturstudie, kunnskapsoversikt eller kunnskapsoppsummering – men de er i realiteten det samme.

Det finnes to typer kunnskapsoversikter: *narrative* og *systematiske*. Vi skal her se nærmere på hovedforskjellene mellom disse.

Narrative kunnskapsoversikter

Målet med narrative kunnskapsoversikter er å skape innsikt i et tema eller et spørsmål. Forfatteren velger selv forskningslitteraturen som brukes for å belyse temaet, basert på sin faglige vurdering. Teksten

presenterer og drøfter innhold fra de valgte kildene, og forfatterens stemme – hens tolkning og vurdering – vil være tydelig i teksten.

Narrative kunnskapsoppsummering brukes ofte i fortolkende vitenskaper som historie, idéhistorie og litteraturvitenskap, men man finner dem også innenfor samfunnsvitenskapelige, juridiske og pedagogiske disipliner, gjerne for å belyse komplekse problemstillinger. En narrativ kunnskapsoppsummering kan være alt fra en omfattende rapport til en innledning av en artikkel eller bok.

Det finnes ingen vedtatte metodiske krav til narrative kunnskapsoversikter, men ulike fag kan ha ulike tradisjoner. Finn gjerne noen eksempler fra ditt eget fagområde for inspirasjon.

Systematiske kunnskapsoversikter

De systematiske kunnskapsoversiktene følger gitte metodiske krav, og kjennetegnes ved at:

1. de skal oppsummere og gi oversikt over et tema, et emne eller et forskningsspørsmål
2. de skal i prinsippet finne og vurdere *all* relevant litteratur
3. det publiseres en protokoll for arbeidet, som blant annet beskriver
  - a. hvordan litteratursøket skal gjennomføres (detaljert søkestrategi)
  - b. kriterier for utvelgelse av litteratur
4. minst to av forfatterne vurderer hvilken litteratur som skal inkluderes – uavhengig av hverandre (det finnes egen programvare for dette)
5. karakteristiske trekk ved alle inkluderte studier oppsummeres
6. oppsummeringen av kunnskap vises ofte med tabeller og/eller figurer

For systematiske oversikter er *transparens* og *reproduserbarhet* viktig. Det er et mål å oppnå objektivitet og fravær av systematiske skjevheter, såkalte bias.

Det finnes flere typer systematiske kunnskapsoversikter. Her skal vi særlig se på den typen som *oppsummerer* kunnskapen i tillegg til å kartlegge den. Disse kalles gjerne tradisjonelle systematiske oversikter, og brukes ofte når man forsker på effekten av intervensjoner (en medisin, et hjelpetiltak eller lignende). Oppsummering i denne sammenheng betyr at man slår sammen resultater fra flere enkeltstudier, og på den måten skaper ny og sikrere kunnskap om effekten av et tiltak.

Et illustrerende eksempel på et spørsmål som kan besvares ved hjelp av en systematisk oversikt, er: «Hjelper C-vitamin mot forkjølelse?» En enkelt studie (primærstudie) kan f.eks. sammenligne 100 forkjølte personer som tar C-vitamin, mot 100 forkjølte personer som ikke tar C-vitamin. Ut fra det kan man si noe om effekten av C-vitamin på forkjølelsesforløpet, men svaret vil ha en *sikrere evidens* dersom man legger sammen resultatene fra *alle* studier man finner som har undersøkt det samme. Det er dette siste man bruker en *metaanalyse* til. Slike metaanalyser inngår derfor ofte som en del av systematiske oversikter.

Systematiske kunnskapsoversikter publiseres vanligvis som forskningsartikler i tidsskrift, men det finnes også tilfeller der de er utgitt som rapporter eller liknende publikasjonsformer.

Kunnskapsoversikter kort oppsummert

Det finnes mange måter man kan skape oversikt over kunnskap på. Vi har her beskrevet to hovedgrupper av kunnskapsoversikter som passer for ulike formål. En *narrativ kunnskapsoppsummering* kan ses på som

en slags «ekspertuttalelse», i motsetning til en *systematisk kunnskapsoversikt* som har som mål å følge forhåndsdefinerte metodiske krav for å gi en objektiv presentasjon og vurdering av tilgjengelig kunnskap. Man må velge den tilnærmingen som passer best for den problemstillingen man har – og man må være bevisst på forskjellene mellom dem.

Les mer om kunnskapsoversikter (*reviews*) på [Phd on Track](#).

Skrevet av

Marianne Nesbjørg Tvedt

Gøril Tvedten Jorem

Marianne Nesbjørg Tvedt, universitetsbibliotekar, HVL

Gøril Tvedten Jorem, universitetsbibliotekar, HVL

Litteratursøking

Bloggar er unnateke den redaksjonelle lina som styrer innhaldet på Høgskulen på Vestlandet sin offisielle nettstad

blogg.hvl.no er driven med WordPress